

Ștefan P., 61 ani.
Căsătorit, 2 copii, Israel

Victoria M., 52 ani,
Căsătorită, 2 copii, Franța

Nelu P., 24 ani,
celbatar, Anglia

– Cîț timp ați fost plecat?

– Aproape 4 ani. Plecase un nepot de-al meu în Israel, la construcții, și mi-a făcut chemare. Se câștiga bine. Trimiteam bani acasă, întorsesem toate datoriile. Acolo trăiam frumos și se purtau bine cu noi. În 2003 m-am întors.

– De ce ați revenit?

– Dorul de casă, de soție, copii și mai ales de nepoți. M-am gândit că aș putea să trăiesc bine și acasă.

– Ați mai pleca dacă ați avea ocazia?

– Mă chemau străinii înapoi, dar l-am refuzat. Fiul a revenit – că a fost și el plecat, dar fiica încă mai lucrează. E în Italia. Copiii ei stau la noi. Eu deja-s în vîrstă. Mă simt mai bine acasă decît printre străini.

– Cum a fost acolo?

– A fost frumos. La început mai dificil, pentru că e greu să te afirmi într-o societate străină. Ești cu greu acceptat, plus, mai apre și bariera limbii. Dar am reușit să mă integrez, datorită familiei unde lucram. Și trebuie să menționez că se câștiga bine și trăiam frumos.

– Franța e un loc unde mulți vor să ajungă. De ce ați revenit?

– Mama rămase singură și era deja bolnavă. Casa trebuia menținută și, dacă e să fiu sinceră, îmi era dor de casă, de prieteni.

– Veți mai pleca?

– Nu regret că am fost acolo. A meritat din plin! Da, voi mai pleca. Dar numai în vizită la fiică-mea, care trăiește acolo. La muncă – nu cred. Deși, cine știe?

– De ce ai hotărît să pleci?

– Căutam impresii, ceva nou și, desigur, să văd Anglia – țară cu o cultura veche, cu multe monumente istorice.

– Ai găsit ce căutai?

– Da, am găsit acolo lucruri noi și am cunoscut multă lume nouă. Personal, am devenit mult mai matur și independent. Am învățat să mă acomodez la diferite stiluri de viață, tradiții și obiceiuri.

– Ai mai pleca? De ce?

– Cum spun japonezii – "în aceeași apă de două ori nu poți intra". Dar aș mai pleca, deoarece acum privesc totul altfel, știu mai multe și sînt sigur că mai am ce vedea acolo. Plus că ar fi o nouă experiență, noi amintiri și noi oameni.

Șirul acestor interviuri poate fi continuat la nesfîrșit. Nu știu să zic, dacă e bine sau rău. Sigur e faptul că fiecare dintre cei plecați a fost sau este în căutarea unei schimbări spre bine.

De multe ori se întîmplă să întîlnesc pe cineva cunoscut, care la întrebarea "Ce mai faci?" să-mi răspundă cu multe ofuri, chiar dacă știu că i s-au întîmplat și lucruri frumoase. Se pare că uităm de părțile bune ale vieții: copii sănătoși, serviciu bun, casă, mașină, și multe altele. Obişnuim să facem mese în trei rînduri, nu în fastuoase și case mai frumoase decît a vecinului, dar tot ne plîngem că nu e bine.

Mi-e greu să înțeleg de ce ne putem bucura de ceea ce avem și să tindem spre mai mult.

Sigur că acest fel al nostru de a fi e o tactică de supraviețuire. Pentru că noi, basarabeni, sîntem niște adevărați supraviețuitori, acasă și în orice alt loc.

Și cînd zic "în orice loc", am în vedere orice țarășoară de pe această planetă unde se pot face bani, sau, cel puțin, se poate trăi decent.

Nu cred că există basarabean care să nu cunoască cel puțin o persoană sau să nu aibă cel puțin o rudă plecată. Se pleacă tot timpul – legal sau ilegal; la muncă, la studii sau cu traiul.

Unii pleacă cu gîndul că nu se vor mai întoarce. Alții ajung să speră că într-o bună zi vor reveni. Poate e de vină dorul de casă, alții – felul de viață, copiii lăsați în urmă sau frînții, alte

rude. Toți cei plecați recunosc că avem o mulțime de motive pentru care să ne fie dor de locul natal.

Pînă la urmă, ce nu face omul să-i fie mai bine? Noi, așa cum sîntem, ne atingem scopurile încet, tîcut și SIGUR.

Îmi povestea o bună prietenă că în orașul Buffalo, New York, sînt 80% moldoveni, iar în marele New York, pe lângă mulți alți moldoveni, neamurile din statul Mereni au acaparat, cîcă, două stradele! Eh, minunata Franța cu faimosul Paris tîn în leagăn de frînțuzeală alte citeva sute de basarabeni (cel puțin).

De cîrind, la o sezoătoare cu niște rude, ascultam povestea a vreo 15 familii din nu mai știu ce oraș italianesc, care se întîlnesc de sărbători de mai multe ori la mese festive. S-ar părea, ce poate fi atât de straniu? Partea care minunea e că în toate aceste familii unul din soți e moldovean, iar mesele erau din alea de marcă moldovenească!

Intențiile de viitor ale migranților	Masculin	Feminin	Total
Să mă stabilesc cu traiul peste hotare	7,5 %	4,2 %	6,4 %
Să plec pentru a acumula bani și apoi să revin în Moldova	69,4 %	62,9 %	67,3 %
Să nu mai plec peste hotare	13,2 %	15,1 %	13,8 %
Nu știu / nu răspund	9,9 %	17,8 %	12,5 %
Total	100 %	100 %	100 %

Sursa: Raportul OIM 2004

Și atunci cînd ne e greu cu adevărat, de ce preferăm să suferim în loc să întreprindem ceva?

Vorbind cu mai multe persoane, care au avut curajul să plece la muncă în străinătate, am sesizat un continuu sentiment de rușine, de inferioritate nemotivată sau poate vinovăție inexplicabilă. Oare merită să ne simțim așa, pentru că am vrut să schimbăm ceva în viață?

Principalii factori care determină cetățenii RM să plece peste hotare sînt acoperirea cheltuielilor de consum curent (total 76,5%), pentru a investi în casă (47,6%), pentru consum special – studii, sănătate, mobilă, împrumuturi etc. (32,7%). Este foarte mică cota investițiilor în business în comparație cu alte direcții de cheltuieli (doar 4,8%).

Raportul OIM 2004

Prima fotografie de familie făcută în Brazilia. Anica (a treia din stînga) și cumnata ei (a doua din stînga) se înțelegeau foarte bine.

Dar ce să mai vorbim de Italia sau Portugalia, dacă pînă și Canada a devenit locul, unde moldovenii, care nu s-au văzut de mai mult timp se întîlnesc din întîmplare – pentru că e mică lumea. Șirul de întîmplări miraculoase poate fi prelungit mult și bine, pentru ca Noi sintem peste tot.

Totul seamănă cu o operațiune secretă pe nume "Calul Troian", iar în treburile care mi s-a așezat pe neuron ca urmare este: CÎND AM ÎNCEPUT NOI INVAZIA? Știu încă din școală, că "popoarele migrau în căutare de pămînturi mai bune și condiții mai favorabile". Mai știu că pe vremuri se pleca la studii – la Viena, Paris... Dar recent mi s-a întîmplat ceva absolut senzațional! După ce am ascultat o mulțime de istorii despre plecările peste hotare ale basarabenilor, norocul a făcut să dau de amintirile străbunicii mele, puse pe hîrtie de una din nurori – o adevărată comoară de la începutul secolului XX.

Citeam și nu-mi venea a crede... Străbunica mea, Anica, fiind fată de la sat, dintr-o familie cu alți 17 copii, a plecat de acasă cînd avea doar 10 anișori. Asta se întîmpla prin 1916. Tot lucrînd prin străini, după cîteva ani ajunge în Ucraina, unde se căsătorește. "Toată averea și zestrea pe care am avut-o au fost numai câteva rochițele și o singură pernuta mică."

După jumătate de an, "...întîr-o zi vine socrul meu acasă și ne spune că acum este chemare în America. Se duc familii mari ca să lucreze la plantații de cafea și ar fi bine ca să ne ducem și noi. După cum ne-a spus, așa și am făcut. Am făcut documentele și am plecat în America."

"Cînd am ajuns în America (e vorba de America de Sud, Brazilia, orașul Rio de Janeiro), acolo ne-au întîlnit băștinășii. Ne-au luat și ne-au dus drept pe cîmpurile cu plantații de cafea. Ne-au arătat sariurile în care vom trăi. Cum am

văzut lăcașurile, am înțeles că mult ne-au mai amăgit boierii cînd am făcut documentele – ne-au spus că ne dau locuințe ca-n oraș. Dar am văzut că erau numai niște sariuri fără poduri, numai acoperite. Și în ele era un curent așa de mare că nu puteai sta."

Anica și Alexandru, cu primii copii Petru (stînga) și Dumitru (dreapta).

În satul natal, străbunica Ana și-a întîlnit bărbatul care i-a fost alături pînă la sfîrșit și cu care a avut patru băieți și o fată. Fetița a decedat cînd avea 9 anișori, însă băieții își trăiesc veacul fericirii, înconjuțați de copii și nepoți.

Aveam vreo șase ani cînd am văzut-o ultima dată. Dar țin minte cum ședea cu spatele drept, zimbitoare, aranjată și îngrijită. "Nu nu arăta niciodată cît de greu îi este", îmi spunea bunelul. "Știu că poartă durerea tuturor pierderilor în suflet, dar știa să se bucure de ce are."

Atît copiii Anicăi, cît și nepoții ei călătoresc și acum. Cineva e în Italia, cîțiva nepoți și unul din fii pînă nu demult erau în Israel, mai e cineva în Portugalia. Am împînzit lumea, fraților! Așa am învățat să ne bucurăm de ce avem și să tindem la mai mult. Învățăm în continuare – așa e viața, o școală continuă – oriunde ne-am afla.

Nu știu dacă e asta un plan secret de acapareare a lumii al unor forte necunoscute basarabene. Sau, poate, genele ne călăuzesc spre meleaguri cu "iarbă mai mustoasă"?

Cine știe? Tot noi știm... undeva... în interior, în adîncurile subconștientului.

Dana Petrușevschi

Fotografie pentru actul de identitate în Brazilia

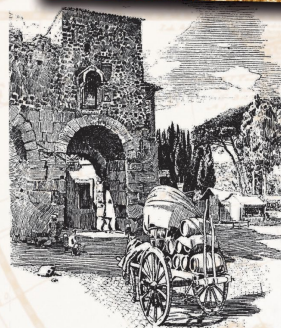
Și mi-am căutat de lucru la un atelier de cusut. Aici fiind, am și scris prima oară în Moldova la părinții mei. Am așteptat răspuns vreo jumătate de an. Cînd, în una din zile, o cumnată de-a mea îmi aduce răspunsul de la părinți.

Bucuria mea n-a avut margine. Eu am plîns și am ris de bucurie.

Atunci am prins curaj și am încercat să mă interesez cum aș putea face să mă întorc în Moldova. De la atelier m-am mutat dădăca la un bogătan. Avea doi copii și eu

mă ocupam de creșterea lor. Acest om m-a și ajutat să-mi fac documentele pentru întoarcere.

Iată că în anul 1928 m-am întors în Moldova.

Așa au trăit vreun an și jumătate. Dar o epidemie de tifos a făcut să moară cei mai mici copii ai familiei, inclusiv băiețelul Anicăi, născut de curînd.

"Tot atunci ne-am mutat la oraș (Sao Paulo) să lucrăm la un zăvod (uzină), dar după un an a murit și bărbatul meu. Această scribă a fost pentru mine o lovitură stranică. El s-a îmbolnăvit de tifos și, după ce a zăcut scurt timp, a murit. N-am mai putut să mă întorc acolo la zăvod la muncă."

